

Stichting Vrienden van de Heimanshof

RSIN: 8134.99.434

Bestuurssamenstelling:

Voorzitter: Els Kaper-Klaver
Secretaris –Penningmeester: Peter van Noorden
Lid: Henri Bückmann

Adresgegevens:

Adres: Tamarixplantsoen 203
1702 JD Heerhugowaard
telefoon: 06 22 61 32 49
E-mail: p.vannoorden@gmail.com

KvK. Nummer: 08125592

Vergoedingen/beloningen:

1. Alle werkzaamheden binnen of namens de stichting worden door vrijwilligers uitgevoerd, die voor hun werk geen vergoeding en/of beloning ontvangen.
2. Reiskosten: zijn voor eigen rekening.
3. Maaltijdkosten: na een volledige werkdag (ochtend+ middag) in de heemtuin ontvangt de werker een bijdrage in de maaltijden van € 10,00. Deze vergoeding wordt aangeboden door de Paasheuvelgroep.
4. Inkoop van materialen/gereedschappen: de inkoop wordt door/namens de stichting gedaan. Indien privé voorgeschoten, vindt zo snel mogelijk terugbetaling plaats.

Beleidsplan 2019:

In 2004, 2013 en 2014 werden uitgebreide beleidsplannen gepubliceerd. Deze plannen worden binnenkort geactualiseerd.

De beschrijvingen van:

- de doelstelling,
- het uiterst haalbare,
- de inventarisatie,
- het voorstel tot beheer in het algemeen,

zijn nog steeds actueel en behoeven, hooguit op basis van de praktijk in de afgelopen 14 jaar, kleine aanpassingen. Het werken voor en in een tuin als de onze maakt een jaarlijks geactualiseerd beleidsplan overbodig. Wij werken net als de seizoenen en ondervinden daarbij de voorschrijdende gevolgen van de klimaatsverandering zonder dat wij daar in de tuin met een actueel beleidplan een halt toe kunnen bewerkstelligen.

Praktische aanpassingen in de beleidsplannen waren ook nodig in verband met de veranderingen in de werkgroep van toen. Overlijden en ouderdom hebben 6 leden van de toenmalige werkgroep uitgeschakeld, terwijl de overblijvers nu veel minder jong zijn (tussen 70 en 80+). Verjonging van de werkgroep komt de laatste twee jaar op gang, waarbij de overdracht van vaardigheden en kennis nu geleidelijk aan plaats vindt.

U vindt bovengenoemde beleidsplannen en de laatste Nieuwsbrief met o.a. het financiële verslag over 2018 hieronder.

Heemtuin Beleidsplan 2004.

Heemtuin de Heimanshof, Kampeercentrum De Paasheuvel te Vierhouten.

Definitief plan, oktober 2004, op schrift gesteld door Els Kaper-Klaver

Heemtuin-beleidsplan voor de lange termijn.

Doelstelling.

Onze doelstelling bestaat uit 4 elementen:

1. Biotoop: Zoveel mogelijk planten en kleine dieren, die oorspronkelijk op de Veluwe thuis horen, behouden door het aanbieden van een geschikte groei- en woonplaats ofwel biotoop. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de zeldzame planten boven de meest gangbare die nog overal te zien zijn.
2. Biologisch evenwicht: Een tuin in stand houden die laat zien dat er hier sprake is van een evenwichtig landschap. Ook de leeftijd van de tuin (nu 69 jaar oud) speelt hierbij een rol.
3. Een goede ruimtelijke ordening: Dit kleinschalige parkje op zo'n manier beheren dat er een boeiend en afwisselend zicht ontstaat op open plekken en bosgordels; een soort miniatuur landschap.
4. Educatie: Van oudsher is het doel van de tuin geweest om kennis over de natuur door te geven aan bezoekers van de camping 'De Paasheuvel' en anderen.

Deze doelstelling is tot nu toe gehaald door het herstellen en uitbreiden van de biotopen tot een geheel van arme en rijkere bosranden, heide, akkertje, weiland, schraal grasland, beek- en vijveroevers en een leemkuil.

Vervolgens is er geïnventariseerd welke planten er al groeiden, en welke planten er verder nog van nature op de Veluwe thuishoren. Via kopen, zaaïen en ruilen met andere heemtuinen is het aantal plantensoorten flink uitgebreid.

Met een bloemborder, informatieborden, naambordjes en leskoffertjes is het educatieve element vorm gegeven.

Wat is er op langere termijn haalbaar?

Het in stand houden van de zeldzaam wordende planten is niet eenvoudig. Er zijn daarbij een aantal factoren die we niet in de hand hebben:

- Groei naar ouderdom zorgt ervoor dat de heemtuin naar een ander type tuin groeit, namelijk een bostuin.
- De zure regen zorgt voor verrijking van de grond. Wij kunnen deze verrijking (o.a. grassen) waar nodig proberen tegen te gaan.
- De luchtvervuiling. Wij kunnen planten die daarop reageren met extreme groei (brandnetels, braam enz.), in de tuin sterk aan banden leggen. Voor de planten die hierdoor uitsterven kunnen we niets doen.
- Ook op de watervervuiling kunnen we nauwelijks invloed uitoefenen, behalve actie voeren om de vervuiling bij de bron aan te pakken. Dat heeft in het verleden gelukkig al veel opgeleverd, o.a. via het Waterschap Veluwe.
- Klimaatveranderingen gaan heel geleidelijk, maar hebben het eerste invloed op de kwetsbare, zeldzame planten en dieren. Meer dan afwisselend landschap kunnen wij op deze 0,6 hectare niet bieden.
- Zon- en schaduw. Door het kleine oppervlak van het gebied en de hoge bomen langs de randen zal het aantal zon-uren in de tuin voorlopig nog blijven afnemen. Dit is een proces dat al jaren aan de gang is. Meer zon binnenhalen betekent kaalslag in de bomenrand rondom de tuin. Er moet gezocht worden naar een evenwicht tussen de nodige bezonning voor zeldzame planten en een natuurlijk aandoend landschappelijk geheel.

Inventarisatie.

Dit beleidsplan wordt begeleid door 5 bijlagen:

1. Boomkronen-meting.

In mei 2004 is een globale meting verricht naar de grootte van de belangrijkste

boomkronen. De oudste bomen rond de kuil worden geschat op een leeftijd van 150 tot 200 jaar. Maar de bomen in de rest van de tuin zijn niet ouder dan ca. 75 jaar. Ze zullen dus nog flink in de hoogte en in de breedte toenemen.

2. Zon- en schaduwgrafiek.

In begin mei is een globale meting verricht naar de bezonning in de tuin.

Wanneer de zon boven de bomen uit komt ('s morgens 8 uur) wordt alleen de top van het heitje beschenen.

Om 12 uur liggen de akker, border, leemkuil, veentje en de helft van de hei en de graslanden in de zon.

Om 4 uur beginnen heitje, border en leemkuil alweer in de schaduw te komen, en schijnt de zon op de hele graslanden, langs de beek en op de rechterkant van de grote vijver.

Op 21 juni zal de bezonning nog iets gunstiger zijn.

Een mogelijke maatregel is om de bezonning in het middengebied zo groot mogelijk te houden. Hiervoor zal de struikenlaag tussen midden en hoge bomenrand niet hoger dan 2,5 meter mogen worden.

3. Landschapsplan.

Door nu een landschapsplan te maken wordt het gemakkelijker om voor de toekomst vast te leggen hoe de heemtuin zodanig beheerd kan worden dat het beste resultaat behaald wordt.

Voorstel is om de tuin in te delen in vier duidelijk te onderscheiden ruimtes, met daaromheen bossages met doorgangen. De eerste ruimte behelst de kuil en Hofhut-omgeving. De tweede is het middenveld met hei, wei, enz. De derde ruimte bestaat uit mosveld, rijke boshoeck en verder tot de bladhoek. De vierde plek is het middengebied in de boswal langs de Berkenwei.

In mei 2004 is een plan getekend waarbij gekozen is voor de volgende elementen:

- De hoge bomen langs de rand in principe onaangetast laten, omdat het oud-landschappelijke waarde heeft, en omdat onze werkgroep niet in staat is tot kappen en herplanten.
- In het midden de open ruimte handhaven ter wille van alles wat zonninnend is. Een losse struik of bosje (tot maximaal 2,5 meter hoogte) laten staan om de ruimte voor het oog beter in te delen.
- De beekoevers op bepaalde stukken begroeid laten en op andere plaatsen juist aan twee zijden open laten ter wille van de afwisseling en de mooie doorkijkjes.

Tussen beek en schraalgrasland een niet geschoren haag als coulisse maken.

- De oever van de grote vijver wat boeiender maken door meer doorkijkjes te realiseren, afwisselend met dichtere begroeiing.

4. Voorstel voor beheersmaatregelen in de praktijk.

5. Kiezen voor een zonniger tuin.

Discussiepunten over inrichting en beheer.

Over bovenstaand geheel van doelstellingen en inventarisaties is deze zomer door de werkgroepleden een discussie gevoerd over welke keuzes en welke prioriteiten we willen realiseren. Er zijn vragen beantwoord zoals: Heeft die zeldzame plant prioriteit? Wanneer moet er toch een boom of struik gekapt worden? Wat is praktisch haalbaar met onze groep? enz. Tot slot heeft Joop van Schie een 'werkcollege' gegeven op 28 oktober j.l. en zijn er op een rondgang door de heemtuin knopen doorgehakt.

Voorstel tot beheer in het algemeen.

Door een aantal algemeen geldende vuistregels voor beheer te formuleren weet ieder wat er normaal gedaan moet worden.

Vuistregels voor werkzaamheden-die-altijd-doorgaan zijn:

1. Hoofdpaden op een breedte van 80 cm houden.
2. Maaien volgens het maaischema van Ger Londo.
3. Alle opslag van de Amerikaanse prunus en Amerikaanse eik altijd uittrekken, evenals opslag van wilg, els en esdoorn.
4. Opslag van beuk, berk, inlandse eik zo nodig verplaatsen; anders weg.
5. Altijd het blad verwijderen van alle paden. Blad ook weg uit kuil, hei, border, akker, schraalgrasland en mosveld. In de andere gebieden het blad laten liggen.
6. De biotopen rondom bijzondere planten door wieden in stand houden. (planten vrij zetten)

7. Gras verwijderen uit border en akker. Gras bij de grond afsnijden in de hei. (als vervanging van 'grazen'.)
 8. Planten als braam, zevenblad en brandnetel overal bestrijden, op een enkele plek per soort na. Braam mag in het "ruig land" bij het veentje. Zevenblad en brandnetel mogen groeien in de boswal naast het telefoonhuisje.
 9. Alle bamboe, riet en varens bij explosieve groei in de hand houden door regelmatig maaien en verwijderen.
 10. Alles wat er verder groeit tot nader besluit laten staan.
 11. Ieder najaar snoeiwerkzaamheden uitvoeren. In het binnengebied verjonging tot stand brengen door steeds de handdikke stammen te verwijderen. Waar nodig de stobben bestrijken met round-up om te voorkomen dat ze opnieuw uitlopen.
 12. Van struiken, die laag moeten blijven, ieder jaar een derde deel afzetten tot 20 cm boven de grond, ten behoeve van verjonging. (Altijd eerst het deel snoeien dat op de zonkant groeit.)
 13. Bomen in het pinetum niet te hoog laten worden, en vervangen door 1 jong exemplaar per soort.
 14. Eens per 2 – 3 jaar de beekbodem en de beekoevers schonen.
 15. En het onderhoud van bruggen, hekken, informatieborden en Hofhut zullen vanzelfsprekend ook altijd doorgaan.
- Daarnaast zullen er altijd werkzaamheden blijven die incidenteel nodig zijn, zoals border wieden, akker bewerken, groei-explosies indammen, zaaien, beken en vijver schoonmaken, enz.

Voorstel voor beheersmaatregelen op dit moment.

Joop van Schie (bosbouwdeskundige) en Ruud Kaper (planoloog) en Els Kaper (planten"juf") hebben met z'n drieën door de tuin gelopen. Met de doelstellingen en de 3 inventarisaties als uitgangspunt, en aansluitende discussie met de leden van de werkgroep, is het volgende voorstel tot stand gekomen.

Door de uitvoering van de volgende maatregelen kan er nog dit najaar een start worden gemaakt met dit nieuwe beheersplan:

- 1 Hulst bij de ingang tussen Hofhut en hei wordt te hol en te pierig onder de hoge bomen. Afzetten tot op de grond (= 20 cm) in drie gedeelten. Eerst langs de kant van de hei, dan in het midden, dan aan de kant van de hut.
- 2 Hulst rechts onderaan de heide helemaal weg. Wilgenopslag ook helemaal weg. Bremstruiken als rug tot daar aan toe doorzetten.
3. Idee: eikenhakhoutwal langs de beek tegenover de berkenwei maken.
4. Eikenstruik op de hoek van het weiland als struik handhaven. Eerst de hoofdstam laten staan, van de rest een paar weghalen, daarna de dikste eruit, en om de paar jaar verjongen door om en om een deel weg te halen.
- 5 Hazelaar is al te scheef gegroeid. Weghalen.
- 6 Zwarte els op de oever bij het pinetum weghalen.
- 7 Es en eikje op de oever bij pinetum verplaatsen naar plek 3 of weg.
- 8 Meidoorn en Gelderse roos verplaatsen naar lage houtwal langs schraalgrasland. Lijsterbes in de wei laten staan.
- 9 Oude krent bij brug ongemoeid laten, els ernaast helemaal weg.
- 10 Lage houtwal maken met meidoorn, hazelaars en wilgen. Hazelaars 3-4 m. van elkaar zetten.
- 11 Bestaande grote wilgenstobben terugzetten. (= afzetten tot kniehoogte, verdeeld over 3 jaar.)
- 12 Krent tussen schraalgrasland en ruige bramenplek weg of afzetten tot 20 cm.
- 13 Hazelaar, zie boven bij 5, zou ook afgezaagd tot 20 cm verplaatst kunnen worden naar plek 13, tussen brug en varenhoek. Dan ontstaat er een verrassender doorgang.
- 14 Pinetum. Hoewel deze bomen niet inheems zijn, willen we een pinetum houden voor educatieve doeleinden. Regelmatig de hoogste bomen eruithalen en vervangen door 1 jong exemplaar per soort. Zo ontstaat er geen schaduwoverlast.
- 15 In het anemonenveld alleen de krent handhaven en laag houden. Alle andere opslag / boompjes weg. Geen rode beuk hier, vanwege schaduw in de toekomst. Berken naar nr. 22 achter de leemkuil verplaatsen. Daar kan wel een rode beuk groeien.

- 16 Rijke boshoeck vrij maken van opslag en struiken, behalve 1 krent en 1 rhododendron. Zo ontstaat een doorkijk tot de hoek. Krenten overplanten naar natte heidehoek.
- 17 In de hele tuin opslag Amerikaanse eik en Am. prunus weghalen. Liefst grote bomen ook. Ze zijn sterk en overheersen de inheemse boomsoorten.
- Opslag van andere ongewenste bomen ook regelmatig uittrekken.
- 18 Slap eikje aan de rand midden achter de vijver weghalen.
- 19 Een doorkijk naar de vijver maken door de lage krenten (die de buurman ooit snoeide) weg te halen. Bepanting op de grond interessanter maken.
- 20 Bosje op de hoek voorbij de zevenster verlagen of opener maken. Hulst weghalen of verplaatsen naar 28. Voorste rij krent afzetten, na 2 jaar tweede rij, enz.
- 21 Achter de kleine vijver groepjes krent tegelijk afzetten, zoals we al deden. Op deze manier duidelijke doorkijkjes maken. Nu eerst en tweede groepje afzetten.
- 22 Achter de leemkuil langs de vijverrand berken aanvullen. In dit bosje 1 rode beuk groot laten worden. Hier hebben we geen last van de schaduw. Wat zevenster ook hierheen verplaatsen.
- 23 Bij het telefoonhuisje vlier en hulst aanplanten. Regelmatig snoeien langs het hek. Over het hek hangende boomtakken in de boswal zoveel mogelijk wegsnoeien.
- 24 Boven de meidoorn overhangende boomtakken wegsnoeien. Gaten aanvullen met nieuwe meidoorns. Over 2 – 3 jaar snoeien tot houtwal, 2 meter hoog.
- 25 Middenruimte tamelijk struikvrij houden. Aandacht voor de kruidlaag vergroten.
- 26 In de buitenrand berkenopslag en els hun gang laten gaan, want dat groeit hier goed.
- 27 Idee: een deel van de dwarsliggende berg van takken weg halen, en de rest omvormen tot een heuvel. Het achterliggende gedeelte in gebruik nemen nu de hekken in dat stuk verbeterd zijn.
- 28 Onderaan de oude komposthoop de afscheiding versterken tussen de kuil en het achter-de-border-gebied. Hiervoor hulst of beukjes (als struik) aanplanten.

Kiezen voor een zonniger tuin.

Om de heemtuin in zijn huidige vorm in stand te kunnen houden is er gekozen voor een meer open bomenrand aan de zuid- en zuidoostzijde, zodat er grote stroken zonlicht ontstaan.

Hiervoor moeten grote bomen gekapt worden in de rand van heemtuin en Berkenwei, en op de grens van tuin en paardenwei. Daarna zullen struiken ingeplant worden.

Er is gekozen voor het verwijderen van een aantal beuken, omdat beuken de inlandse eiken verdringen en geen andere onderbeplanting dan mos toelaten.

Er is eveneens voor gekozen om zoveel mogelijk 'exoten', zoals de Amerikaanse eik, uit de tuin te verwijderen.

In de praktijk komt dat neer op het kappen van de volgende bomen:

- 15a De Amerikaanse eik achter het pinetum weg.
 In het mosveld de rode beuk (c) weg, en beuk (b) en beuk (d).
 Beuk (e), de slechtste, is mooi van vorm en minder hoog. Deze beuk laten staan.
 Ook beuk (f) laten staan.
- 23 Rond het telefoonhuis de hoge elzen afzetten. Als de stobben uitlopen, dan elke 2 jaar het opschot afzetten/snoeien tot struikhoogte.
16. Deze groep van drie beuken laten staan.
17. In deze strook de 2 inlandse eiken vrij zetten door de beuken en berken ernaast te verwijderen.
- 17a Hier juist een berkenbosje laten staan.
3. Aan de kant van de Berkenweide staat een eik. Deze zouden wij graag geknot zien, zodat zich daar onderbegroeiing kan ontwikkelen.

Tot slot.

Dit beleidsplan voor de lange termijn heeft tot doel het beheer door vrijwilligers te vereenvoudigen, en een gelijkblijvende aanpak van de Heimanshof te realiseren.

Wij hopen dat hiermee een stap is gezet tot het aanreiken van een bruikbaar 'handvat tot beheer', zowel voor de opvolgende terreinbeheerders van Kampeercentrum De Paasheuvel als voor de toekomstige werkgroepleden van Stichting Vrienden van de Heimanshof te Vierhouten.

Aan dit beleidsplan werkten mee:

de werkgroepleden Han en Cor Kemeling, Ans en Aad Valk, Hanna en Peter van Noorden, Harry Bückmann en Martine Boom, Els en Ruud Kaper, Anneke Manintveld, Geer en Miep van der Mast, en de deskundige op het gebied van bosbouw en landschapsbeheer Joop van Schie.

Beleidsplan 2013

Heemtuin-beleidsplan voor de lange termijn.

Heemtuin de Heimanshof, Kampeercentrum De Paasheuvel te Vierhouten.

Doelstelling.

Onze doelstelling bestaat uit 4 elementen:

1. Biotoop: Zoveel mogelijk planten en kleine dieren, die oorspronkelijk op de Veluwe thuis horen, behouden door het aanbieden van een geschikte groei- en woonplaats ofwel biotoop. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de zeldzame planten boven de meest gangbare die nog overal te zien zijn.
2. Biologisch evenwicht: Een tuin in stand houden die laat zien dat er hier sprake is van een evenwichtig landschap. Ook de leeftijd van de tuin (nu 69 jaar oud) speelt hierbij een rol.
3. Een goede ruimtelijke ordening: Dit kleinschalige parkje op zo'n manier beheren dat er een boeiend en afwisselend zicht ontstaat op open plekken en bosgordels; een soort miniatuur landschap.
4. Educatie: Van oudsher is het doel van de tuin geweest om kennis over de natuur door te geven aan bezoekers van de camping 'De Paasheuvel' en anderen.

Deze doelstelling is tot nu toe gehaald door het herstellen en uitbreiden van de biotopen tot een geheel van arme en rijkere bosranden, heide, akkertje, weiland, schraal grasland, beek- en vijveroevers en een leemkuil.

Vervolgens is er geïnventariseerd welke planten er al groeiden, en welke planten er verder nog van nature op de Veluwe thuishoren. Via kopen, zaaïen en ruilen met andere heemtuinen is het aantal plantensoorten flink uitgebreid.

Met een bloemborder, informatieborden, naambordjes en leskoffertjes is het educatieve element vorm gegeven.

Wat is er op langere termijn haalbaar?

Het in stand houden van de zeldzaam wordende planten is niet eenvoudig. Er zijn daarbij een aantal factoren die we niet in de hand hebben:

- Groei naar ouderdom zorgt ervoor dat de heemtuin naar een ander type tuin groeit, namelijk een bostuin. Snoeien en soms kappen kan dat beperken.
- De zure regen zorgt voor verrijking van de grond. Wij kunnen deze verrijking (o.a. grassen) waar nodig proberen tegen te gaan.
- De luchtvervuiling. Wij kunnen planten die daarop reageren met extreme groei (brandnetels, braam enz.), in de tuin sterk aan banden leggen. Voor de planten die hierdoor uitsterven kunnen we niets doen.
- Ook op de watervervuiling kunnen we nauwelijks invloed uitoefenen, behalve actie voeren om de vervuiling bij de bron aan te pakken. Dat heeft in het verleden gelukkig al veel opgeleverd, o.a. via het Waterschap Veluwe.
- Klimaatveranderingen gaan heel geleidelijk, maar hebben het eerste invloed op de kwetsbare, zeldzame planten en dieren. Meer dan afwisselend landschap kunnen wij op deze 0,6 hectare niet bieden.
- Zon- en schaduw. Door het kleine oppervlak van het gebied en de hoge bomen langs de randen zal het aantal zon-uren in de tuin voorlopig nog blijven afnemen. Dit is een proces dat al jaren aan de gang is. Meer zon binnenhalen betekent kaalslag in de bomenrand rondom de tuin. Er moet gezocht worden naar een evenwicht tussen de nodige bezonning voor zeldzame planten en een natuurlijk aandoend landschappelijk geheel.

Discussiepunten over inrichting en beheer.

Over bovenstaand geheel van doelstellingen en inventarisaties wordt regelmatig door de werkgroepleden een discussie gevoerd over welke keuzes en welke prioriteiten we willen realiseren. Er zijn vragen beantwoord zoals: Heeft die zeldzame plant prioriteit? Wanneer moet er toch een boom of struik gekapt worden? Wat is praktisch haalbaar met onze groep? enz.

Voorstel tot beheer in het algemeen.

Door een aantal algemeen geldende vuistregels voor beheer te formuleren weet ieder wat er normaal gedaan moet worden.

Vuistregels voor werkzaamheden-die-altijd-doorgaan zijn:

1. Hoofdpaden op een breedte van 80 cm houden.
2. Maaien volgens een vast jaarlijks maaischema.
3. Alle opslag van de Amerikaanse prunus en Amerikaanse eik altijd uittrekken, evenals opslag van wilg, els en esdoorn.
4. Opslag van beuk, berk, inlandse eik zo nodig verplaatsen; anders weg.
5. Altijd het blad verwijderen van alle paden. Blad ook weg uit kuil, hei, border, akker, schraalgrasland en mosveld. In de andere gebieden het blad laten liggen.
6. De biotopen rondom bijzondere planten door wieden in stand houden. (planten vrij zetten)
7. Gras verwijderen uit border en akker. Gras bij de grond afsnijden in de hei. (als vervanging van 'grazen'.)
8. Planten als braam, zevenblad en brandnetel overal bestrijden, op een enkele plek per soort na. Braam mag in het "ruig land" bij het veentje. Zevenblad en brandnetel mogen groeien in de boswal naast het telefoonhuisje.
9. Alle bamboe, riet en varens bij explosieve groei in de hand houden door regelmatig maaien en verwijderen.
10. Alles wat er verder groeit tot nader besluit laten staan.
11. Ieder najaar snoeiwerkzaamheden uitvoeren. In het binnengebied verjonging tot stand brengen door steeds de handdikke stammen te verwijderen.
12. Van struiken, die laag moeten blijven, ieder jaar een derde deel afzetten tot 20 cm boven de grond, ten behoeve van verjonging. (Altijd eerst het deel snoeien dat op de zonkant groeit.)
13. Bomen in het pinetum niet te hoog laten worden, en vervangen door 1 jong exemplaar per soort.
14. Eens per 2 – 3 jaar de beekbodem en de beekoevers schonen.
15. En het onderhoud van bruggen, hekken, informatieborden en Hofhut zullen vanzelfsprekend ook altijd doorgaan.

Daarnaast zullen er altijd werkzaamheden blijven die incidenteel nodig zijn, zoals border wieden, akker bewerken, groei-explosies indammen, zaaien, beken en vijver schoonmaken, enz.

Kiezen voor een zonniger tuin.

Om de heemtuin in zijn huidige vorm in stand te kunnen houden is er gekozen voor een meer open bomenrand aan de zuid- en zuidoostzijde, zodat er grote stroken zonlicht ontstaan.

Hiervoor zijn grote bomen gekapt in de rand van heemtuin en Berkenwei, en op de grens van tuin en paardenwei. Daarna zijn struiken ingeplant.

Er is gekozen voor het verwijderen van een aantal beuken, omdat beuken de inlandse eiken verdringen en geen andere onderbeplanting dan mos toelaten.

Er is eveneens voor gekozen om zoveel mogelijk 'exoten', zoals de Amerikaanse eik, uit de tuin te verwijderen.

Tot slot.

Dit beleidsplan voor de lange termijn heeft tot doel het beheer door vrijwilligers te vereenvoudigen, en een gelijkblijvende aanpak van de Heimanshof te realiseren.

Wij hopen dat hiermee een stap is gezet tot het aanreiken van een bruikbaar 'handvat tot beheer', zowel voor de opvolgende terreinbeheerders van Kampeercentrum De Paasheuvel als voor de toekomstige werkgroepleden van Stichting Vrienden van de Heimanshof te Vierhouten.

Beleidsplan 2014

Werkplan Heimanshof 1994 en

20 jaar later.

Els Kaper-Klaver

De Heimanshof was in 1994 een studieobject van Ria Engberts - Bos, die afstudeerde als veldbioloog aan de Christelijke Hogeschool in Zwolle.

"Spiegel van de Veluwe" is de naam van dit afstudeerproject, een rapport van 148 bladzijden en 3 bijlagen. Daarbij schreef zij ook een handleiding voor docenten of begeleiders van een groep kinderen van 8 - 10 jaar, voor een natuurpad door de Heimanshof.

(Ziedaar de oorsprong van onze tuinkoffertjes voor kinderen.)

Aad Valk maakte onderstaande samenvatting om financiën te werven voor de uitvoering.

Ria begon te inventariseren wat er zoal per gebied groeide, en trok daaruit conclusies over het soort biotoop dat er was. En uiteindelijk maakte ze een indeling van de tuin met alle verschillende biotopen die mogelijk waren. Ze deed ook voorstellen tot bodemverbetering op sommige plaatsen.

Karakteristiek van de Veluwe.

Hoewel we bij de Veluwe het eerst denken aan heidevelden, loofbossen, naaldbossen en zandverstuivingen, beantwoordt de Veluwe ook aan de volgende karakteristiek.

Over het algemeen is de Veluwe nogal voedselarm en droog. De voedingsbodem bestaat uit kwartsrijke zanden, die niet erg voedselrijk zijn. En door de mens is de grond door eeuwenlange roofofbouw uitgemergeld geraakt. Er groeien dus meer planten uit voedselarme milieus dan uit voedselrijke milieus. (Alle planten kunnen wel op rijkere grond groeien, maar daar worden ze eerder overwoekerd.)

Milieus van de Veluwe.

Van het oorspronkelijke oerbos zijn sinds de middeleeuwen de laatste restanten verdwenen.

Wat overbleef waren onafzienbare heidevelden op een door primitieve landbouw en eeuwenlange begrazing door schapen sterk verarmde grond.

Na het midden van de 19e eeuw werden op de Veluwe veel naaldbossen aangeplant, voor 75% inheemse grove den; de rest was o.a. douglasspar en lariks.

De schapenlandbouw werd minder. Op de hei kwam meer natuurlijk bos van den, berk en eik; vrij open bos met onderbegroeiing.

Op de stuwwallen kwamen loofbossen waarvan het hakhout wat rijkere onderbegroeiing had. Onder oude beuken was de grond zuur en ontbrak de kruidlaag volledig.

Bij de heide-stuifruggen vormden zich waterdichte oerlagen, waarop vennen ontstonden en ondiepe leemlagen.

Aan de randen van de Veluwe maakte het afvloeiende grondwater extensieve landbouw mogelijk: de blauwgraslanden.

In de middeleeuwen ontstonden al graanakkers en aardappelakkers, met specifieke akkerflora. Aan de randen van bemeste akkers groeiden houtwallen van berken en eiken. Hier was een rijkere ondergroei van mooie voorjaarsbosplanten te zien. Er kwamen meer cultuurlanden, weiland en hooiland. Zij hebben een flora van meer en minder voedselrijke vochtige gronden en oevers. En in de dalen kwamen nattere broekbossen van elzen en berken. Zij konden een rijkere ondergroei hebben.

Het vroegere veen is praktisch helemaal afgegraven, maar vertoont door het schone grondwater nog wel de karakteristieke flora van 'kwelplanten'.

Uitgaande van erosiedalen zijn op veel plaatsen sprengbeken gegraven om watermolens aan te drijven. Hier groeide flora van brongebieden en stromend water.

Natuurlijk kende de Veluwe ook cultuurgebied met wegbermen, overgangsgebieden met het karakter van een voedselarme zure zandgrond.

En tenslotte waren er de gegraven leemkuilen, met ondoorlaatbare bodems met wat kalk en mineralen. Dit vormde bij afgraving een voedingsbodem voor bijzondere plantensoorten.

Het onderzoek.

Elk milieu kent zijn eigen plantenwereld. We kunnen de planten in ecologische groepen indelen naar hun relatie met het milieu.

Om van de Heimanshof een 'spiegel van de Veluwe' te maken, moeten er zoveel mogelijk van de hierboven beschreven milieus in de heemtuin vertegenwoordigd zijn.

De eerste stap voor herinrichting van de Heimanshof was dan ook: inventariseren wat er al is aan planten en specifieke biotopen. Ria Engberts verdeelde de tuin daarvoor in 44 stukken, zonder het eiland. Er werd gekeken naar de toestand van de planten (groeiden ze goed, matig of slecht) en naar het aantal zaailingen (ging het goed met de voortplanting of niet).

Zo werd geconcludeerd welke groepen zich in het gebied het sterkst manifesteerden. Het sterkst vertegenwoordigd was de ecologische groep 'planten van bossen en bosranden op droge zure grond'. Dat zal niemand verbazen!

Daarna volgde een onderzoek met een bodemkundige analyse, om te kijken welke landschappelijke aanvullingen nog mogelijk zijn. En er volgde later nog een onderzoek naar de kwaliteit van het beekwater.

Herinrichtingsplan.

De resultaten van het onderzoek, uitgezet in allerlei voor een leek onbegrijpelijke staafdiagrammen per gebiedje, leidden tot een herindelingsplan.

Naast de bestaande wei, hei, border, en vijvers en beekoevers wordt er gestreefd naar verschillende gebieden met specifieke plantengemeenschappen conform de ecologische groepen. Er komt een plan voor een leemkuil, een vochtig blauwgrasland, een schraalgrasland met een knuppelbrug erover, een ruïnmuur achter de border, een tredplantenstrook naast de hei, een grassentuin en een varenhoek, nieuwe paden, een extra bruggetje en een knuppelbrug over het veentje. Dit alles heeft tot doel nieuwe milieus mogelijk te maken. Ook werd er gedacht aan een dam door de grote vijver, zodat er een beekstromend deel en een deel met stilstaand water zou zijn. Dat zou heel verschillende beplantingen mogelijk maken.

De tien jaar erna.

Tussen 1994 en 2004 is er hard gewerkt aan al deze ideeën.

Het veentje werd vergroot. Er kwam een knuppelbrug overheen en er kwam een zandstrandje.

Er werd achter de border een muur gemetseld met ouderwetse mortel, geschikt voor muurplanten.

Er kwam een roggeakker, zo af en toe bemest met biologische paardenmest. Het gaat ons om de akkerplanten.

Voor de leemkuil werd leem ingevoerd, de kuil werd in de juiste vorm gegraven, maar wel op een tiende van de ware grootte.

De wanden en de bodem werden met 10 cm leem bekleed.

Een boswachter gaf ons de leemplanten uit een leemkuil die moest verdwijnen voor een stadsuitbreiding.

Daarna werd er grond uit het gebied voor een blauwgrasland gehaald en daarmee werd de hei vergroot. In de ontstane kuil werd vijverfolie aangebracht. En er kwam schoon zand van verderop weer voor terug. Het schraal-grasland lieten we glooiend aflopen naar de beek. Er kwam arm en rijk bos, en een varenhoek.

Overal werden de juiste planten voor gezocht, gekocht en geruild met andere heemtuinen.

Kortom, er is na 1994 veel werk verzet, onder leiding van Henk Menke en zijn opvolger Ria Engberts.

Was er dan na 10 jaar alweer een beleidsplan nodig?

Tien jaar later, 2004.

Heemtuinbeleidsplan voor de lange termijn.

Hoewel wij, vrijwilligers van de Heimanshof, al heel veel jaar met plezier werken, worden we wel ouder. Daarom besluiten we een 'Heemtuinbeleidsplan voor de lange termijn' op papier te zetten, voor onze latere opvolgers.

Onze doelstelling bestaat uit 4 elementen:

1. Biotoop: Zoveel mogelijk planten en kleine dieren van de Veluwe behouden en ruimte bieden door middel van geschikte biotopen.
2. Biologisch evenwicht: Een tuin in stand houden die een landschappelijk evenwicht laat zien, waarbij ook de leeftijd van de tuin zichtbaar is.
3. Een goede ruimtelijke ordening: Dit kleinschalige parkje op zo'n manier beheren dat er een boeiend en afwisselend zicht ontstaat op open plekken en bosgordels; een soort miniatuur landschap.
4. Educatie: Van oudsher is het doel van de tuin geweest om kennis over de natuur door te geven aan bezoekers van de camping "De Paasheuvel" en anderen.

Wat is er op langere termijn haalbaar?

Het in stand houden van de zeldzame planten is niet eenvoudig. Er zijn daarbij een aantal factoren die we niet in de hand hebben:

- Groei naar ouderdom zorgt ervoor dat de heemtuin naar een ander type tuin groeit, namelijk naar een bostuin.
- De zure regen zorgt voor verrijking van de grond. Wij kunnen deze verrijking (o.a. grassen) waar nodig proberen tegen te gaan.
- De luchtvervuiling. Wij kunnen planten die daarop reageren met extreme groei (braam, brandnetel, enz.) in de tuin sterk aan banden leggen. Maar voor de planten die hierdoor uitsterven kunnen we niets doen.
- Ook op de watervervuiling kunnen we nauwelijks invloed uitoefenen (wallenkanten met gif bespuiten), behalve actie voeren om de vervuiling bij de bron aan te pakken. Dat heeft in het verleden gelukkig al veel opgeleverd, o.a. via het Waterschap Veluwe.
- Klimaatveranderingen gaan heel geleidelijk, maar ze hebben het eerst invloed op de kwetsbare, zeldzame planten en dieren. Meer afwisselend landschap kunnen wij op deze 0,6 hectare niet bieden.
- Zon en schaduw. Door het kleine oppervlak van het gebied en de hoge bomen langs de randen zal het aantal zon-uren in de tuin voorlopig nog blijven afnemen. Dit is een proces dat al jaren aan de gang is. Meer zon binnenhalen betekent kaalslag in de bomenrand rondom de tuin. Er moet gezocht worden naar een evenwicht tussen de nodige bezonning voor zeldzame planten en een natuurlijk aandoend landschappelijk geheel.

Inventarisatie.

In mei 2004 wordt er een boomkronenmeting verricht, waaruit blijkt dat als de bomen nog groter worden, hun schaduw het grootste deel van de tuin zal beslaan. Er wordt in een zon- en schaduwgrafiek gekeken hoeveel zon er op de heide, de border en het hele middengebied valt. Dat is dus veel te weinig.

Er wordt een landschapsplan gemaakt voor de toekomst: de kuil en omgeving (volwassen bosgebied), het middenveld (open zonnige ruimte), de bosranden rondom het middenveld en de vijvers (mosrijk, bladrijk) en de boswal langs het voormalige kampeerterrein.

Kiezen voor een zonnige tuin.

Samen met bosbouwkundige Joop van Schie wordt er een lijst gemaakt met beheermaatregelen voor de praktijk.

Meer zon in het midden betekent in de randen er omheen struiken toelaten tot maximaal 2,5 meter hoogte. Meer zon in het midden betekent aan de zuid- en zuidwestzijde de grootste bomen kappen, zodat er grote stroken zonlicht in de buitenkant ontstaan.

Er zijn elzen, berken, grote beuken, inlandse en Amerikaanse eiken omgehakt tijdens een winterse vorstperiode.

(Dat waren pijnlijke besluiten!)

Er komt ook nieuwe aanplant, voor zo'n 1800 Euro, betaald door onze eigen Stichting Vrienden van de Heimanshof.

Weer tien jaar later, 2014.

Tien jaar later wordt in de Heimanshof nog steeds gewerkt met dit 'Handvat voor goed beheer' in de hand.

De landschappen zijn tot rust gekomen, Er is een evenwichtige 'museumtuin' ontstaan met veel planten en dieren, zon en schaduw, oud loofbos en jonger broekbos, stromend en stilstaand water, enzovoorts.

Er is veel geïnventariseerd: meer dan 300 planten, bomen en struiken.

Er zijn 24 soorten broedvogels geteld, minstens 12 vlindersoorten, 12 varensoorten, en in 3 jaar tijd 120 soorten paddenstoelen.

Maar er moet wel gewerkt worden om al dit moois in stand te houden. Dat blijven we elke maand trouw doen met onze kleine groep widders, maaiers en snoeiers.

De Heimanshof toont zich er dankbaar voor! En veel bezoekers ook, want deze tuin is niet alleen de een-na-oudste tuin in Nederland, maar ook een hooggewaardeerde tuin bij onze collega's veldbiologen!

**Dit is een uitgave van Werkgroep
VRIENDEN VAN DE HEIMANSHOF.
"Een Veluwe natuurtuin"
december 2018**

Secretaris/penningmeester Peter van Noorden
Tamarixplantsoen 203
1702 JD Heerhugowaard tel. 06-22613249
E-mail: p.vannoorden@gmail.com

Adres van de tuin: 't Frusselt 30 te Vierhouten

De Heimanshof ontstond in 1935 en behoort tot de oudste heemtuinen van ons land.

De Heimanshof is opgenomen in de 'Oase Heemtuin Gids', een uitgave van de Stichting Oase.

De Heimanshof maakt deel uit van "Paasheuvelgroep Vierhouten".

Banknummer van de werkgroep: NL76 RABO 0163 8274 19
t.n.v. Stichting Vrienden van de Heimanshof

Onze website: www.Heimanshof.nl

foto's: Anneke Manintveld-Koldenhof

Voorwoord.

Els Kaper-Klaver, voorzitter en Peter van Noorden, secretaris

Daar zijn we weer met ons jaarverslag.

Hoe staat het ervoor? Wel goed.

Ook in 2018 is de scheve boom, die met zijn kruin boven de grote vijver hangt, niet omgegaan. De boom is gebleven, net zoals wij er nog zijn. Wel zijn we nu de enig overgebleven vrijwilligerswerkgroep van de Paasheuvelgroep in Vierhouten. Onverminderd en mogelijk tegen beter weten in, blijven wij zorgen voor 'onze' tuin. Na zoveel jaren, voor sommigen gaat het om tientallen jaren, is stoppen geen optie, ook al doet het voortschrijden van de tijd ook het nodige met ons. De tuin is wel vergeleken met de Hof van Eden, maar het geeft ons niet de Eeuwige Jeugd. Gelukkig bestaat onze werkgroep nu voor vijftig procent uit werkers, die zich wel aangetrokken voelen tot de heemtuin, maar geen binding hebben met ons inmiddels verre verleden. (De AJC werd immers in 1958 opgeheven.) 1958 – 2018; we werken al 60 jaar zonder onze ledenvereniging van toen. En deze nieuwe groepsleden wonen allemaal dichterbij in de buurt van Vierhouten.

Naast het officiële jaarverslag valt er in dit nummer weer veel te lezen over het wel en wee van de tuin, de werkers en de tuinwachten.

Dit is dan ook de plaats om te vertellen dat dit jaar onze vroegere medewerker Dolf van Schaick, echtgenoot van onze Ineke, vrij onverwacht is overleden.

We mochten hem graag.

Voor volgend jaar liggen de data voor het heemtuinwerk alweer vast.

Hebt u zin in een rondleiding?

Wij zijn in ieder geval aanwezig op 23 februari, 23 maart, 13 april, 11/12 mei, 15/16 juni, 13/14 juli, 7 september, 12 oktober en 16 november.

De vrienden van de Heimanshof in Vierhouten wensen u een zonnig 2019, en graag tot ziens in onze mooie natuurtuin.

Werken en uitrusten

Secretariaatsverslag.

Peter van Noorden secretaris

Werkverdeling.

In 2018 hebben we geëxperimenteerd met een nieuwe aanpak voor de planning en inzet van de vrijwilligers tijdens de werkweekenden en werkdagen. Els heeft in de winter 2017-2018 de meest voorkomende en steeds terugkerende werkzaamheden op werklijsten per maand gezet. Elke maand lag een 'schone' lijst voor, waaruit een werker zelf de klussen koos om uit te voeren. Was een klus gereed, dan werd een nieuwe keuze gemaakt. Natuurlijk kwamen er, soms onverwachte en spoedeisende, werkjes tussendoor, maar elke maand kon toch worden vastgesteld, dat in belangrijke mate de werkzaamheden uitgevoerd waren.

Voor 2019 wordt de lijst bijgewerkt en in 2019 gaan we het op dezelfde wijze aan de slag..

Deze aanpak heeft het grote voordeel, dat nu niet één persoon 'de leiding' heeft, maar dat ieder zelf meer verantwoordelijkheid neemt.

Daarnaast is het mogelijk om buiten de geplande werkweekenden en werkzaterdagen zelf aan de slag te gaan.

Bezoekers.

Het aantal bezoekers van de heemtuin, kunnen wij natuurlijk niet vaststellen. Buiten onze werkdagen en weekenden zijn we er niet. Gelet op de achtergelaten giften in het bakje aan het hek lijkt het er op dat het bezoek afneemt. We zetten zelf flyers uit naar

de VVV's van Nunspeet, Vierhouten en Elspeet. Ook naar een aantal hotels gaan we, maar dat doen we al jaren. We staan in de gemeentegids, af en toe in Nunspeet Huis aan huis en in de nieuwste publicaties voor toeristen. Daar kan het niet aan liggen. Wel is de bewegwijzering naar onze tuin al een paar jaar gebrekkig, vooral nadat een cruciaal aanwijsbord op 't Frusselt werd gestolen en nog steeds niet is vervangen. Daar zullen we in het komend jaar wat aan gaan doen. Minder bezoek en minder belangstelling vanuit het bedrijf, roept wel eens de vraag op: is onze, soms overmatige, inzet nog realistisch? Maar als we na een werksessie moe en krom nog even door de tuin gaan en alles er weer goed uitziet, gaan we voldaan huiswaarts en kijken we weer naar de volgende maand uit.

Donaties en werving.

De terugloop van het aantal donateurs gaat nog steeds door. Veel donateurs hadden we uit de kring van de voormalige AJC, maar die groep wordt steeds kleiner.

Dat in het financieel overzicht er ogenschijnlijk veel geld staat onder het kopje 'Giften' komt door één tuinwacht die jaarlijks na haar bezoek een vorstelijke bijdrage overmaakt. Wij zijn haar daar erg dankbaar voor. Een verdere toelichting op de financiën leest u in het financiële verslag van de penningmeester.

Onze zorg is dus tweeledig: naamsbekendheid en werving van nieuwe donateurs. In beide zaken kunt u, lezers/donateurs ons helpen:

- stort zelf jaarlijks een (kleine) gift
- maak reclame voor de tuin en
- werf een donateur. (De stichting Vrienden van de Heimanshof is een ANBI-erkende instelling)

Wij danken u bij voorbaat hiervoor.

Samenstelling werkgroep.

Dit jaar bestond de werkgroep uit Martina Boom, April Bowen, Henri Bückmann, Ab Floris, Cor van Galen, Annelies Hulsebosch, Yvonne Joosten, Els en Ruud Kaper, Anneke Manintveld, Hanna en Peter van Noorden, Eline Oderkerk en Ineke van Schaick.

Tuinwerk.

In 2018 hebben weer tien werkweekenden en werkzaterdagen plaats gevonden. Soms kwamen vrienden helpen. Daarnaast hebben individuele werkgroepsleden in extra tijd voor de tuin gewerkt met als resultaat, dat het is gelukt om de tuin kwalitatief op peil te houden. Naast het werk aan de natuur hebben we de bescherming van de tuin tegen mogelijk ongewenst bezoek door wilde zwijnen verbeterd. De langdurige droogte bracht in de zomer zwijnen tot dicht bij het dorp. Langs wegen en paden waren sporen duidelijk waarneembaar. De vrees dat de komende winter het voedselgebrek voor de dieren toe zou nemen, heeft ons ertoe gebracht om maatregelen ten aanzien van de afrastering van de tuin te nemen. Zo is de Boswal vanuit de

tuin alleen nog via een klaphekje bereikbaar en is een oude versperring in de beek hersteld.

In het verslag over 2017 schreven wij dat een paar grote beuken in slechte staat naast/tegen de Hofhut mogelijk weggehaald moesten worden. Nadere inspectie leerde dat met het vellen van één boom (naast de Hofhut aan het pad net buiten de tuin) én het verwijderen van enkele slechte takken uit de andere bomen de rest kon blijven staan. Dit werk is inmiddels uitgevoerd, zodat de Hofhut weer veilig te bewonen is.

In 2019 staan in de periode van februari tot en met november weer 10 werkweekenden gepland.

We gaan de effecten van de langdurige droogte na: hebben we blijvende schade geleden, onder andere door het verdwijnen van planten, die het niet gered hebben? We hopen dat het meevalt. We hebben kunnen zien dat de natuur zich in belangrijke mate aan het herstellen is. Volgend jaar leest u wel hoe een en ander is uitpakkt.

Het werk ligt nu een paar maanden stil en dan mogen we weer aan de slag. We kijken ernaar uit, want dan is de lente in aantocht en wat is er dan fijner om dan in de natuur te mogen werken.

Penningmeesterverslag

Peter van Noorden - Penningmeester

Ons boekjaar loopt steeds van 1 december tot 1 december.

Op 1 december 2017 was er in totaal € 6.623,26 in de kas en op de bank.

Daarvan was € 148,12 gelabeld voor 2018.

In 2018 werd aan donaties en giften in totaal € 1.419,76 ontvangen. Van gebruikers van onze Hofhut, die tevens als tuinwacht ‘dienst deden’, ontvingen we in totaal € 600,00. Het grootste deel van dit bedrag kwam eind oktober binnen en wordt natuurlijk pas in 2019 in de tuin ingezet. Van onze vaste donateurs kregen we € 790,00 en via het giftenbakje aan het hek kwam € 69,76 binnen. De ontvangen rente over 2017 bedroeg € 1,13.

De verkoop van kaarten, boekjes en boekenleggers bedroeg slechts € 20,00 Nieuw verkoopmateriaal werd niet aangemaakt.

De kosten aan de Hofhut en de tuin bedroegen dit jaar € 234,08. Het meeste geld ging dit jaar op aan hout,

gaas, palen, zaagbladen, zaden extra sleutels en € 13,46 voor enige huishoudelijke artikelen.

De administratieve en overige kosten komen in 2018 uit op € 326,13. Het gaat hier voor een belangrijk deel om de jaarlijks terugkerende kosten voor de aanmaak en verzending van de Nieuwsbrief € 174,84, de bankkosten van de RABO-bank € 121,29 en ons lidmaatschap van de landelijke vereniging van heemtuinen in Nederland (Oase) € 30,00.

Op 1 december 2018 hebben we in totaal € 6.623,26. Dat is € 0,00 in de kas, op de Rabo-betalrekening een bedrag van € 2.078,34 en op de Rabo-bedrijfsspaarrekening € 5.269,05

	Samenvatting 2018	Samenvatting 2017
<u>inkomsten</u>		
Kas/bank per 1-12 (start)	€ 6.475,14**	€ 6.420,35
Rente	€ 1,13	€ 9,33
Giften	€ 1.419,76	€ 1.499,62
Verkoop	€ 20,00	€ 29,60
Vooruit ontvangen		€ 148,12**
 <u>uitgaven</u>		
kosten tuin/schuur	€ 234,08	€ 1.165,21
administratieve kosten	€ 326,13	€ 318,55
kas/bank 1-12-2018 (einde)	€ 7.355,82	€ 6.623,26**
	-----	-----
	€ 7.916,03	€ 8.107,02
	€ 7.916,03	€ 8.107,02
Per 1-12-2017: ** 6623,26 - 148,12 = 6475,14		

Voor een tuin is dit een gezond overzicht. Met dit inkomsten- en uitgavenpatroon kunnen we nog jaren voort. We kunnen zelfs, indien zich dat voordoet, wat groter werk aan. Niemand kan echter in de toekomst kijken en al vaststellen voor welke kosten je komt te staan. Daarom vraag ik u namens alle leden van de

Uit het logboek.

Nu we dit jaar weinig tuinwachten hebben gehad, zijn er ook minder waarnemingen te melden.

Ik prijs me gelukkig met Hanna's schrijfsels. Zij schreef de meeste 'weetjes' in het logboek.

... We waren er op zaterdag 24 februari 2018 op vier na allemaal op deze werkdag. En dat hebben we geweten, snijdende kou met wind, grond bevroren. Maar bladhariken ging goed en zo is de hele tuin, de paden en de akker gedaan. Takken van de stormafval op de wal, niet erin steken, alles was bevroren. En de schade van de Jeneverbesbomen is verstopt, opgebonden, en soms uitgeknipt. De schade aan de krent is zo weggesnoeid dat deze er weer goed uitziet...

... Zaterdag 24 maart. Nog iets spannends gebeurd, een drol in de tuin, van wie? Met sporenboek en al werd er gespeurd!! Toch een hond...

... 21 april. Een prachtige dag, boven de twintig graden en een zonovergoten

werkgroep om uw jaarlijkse bijdrage ook voor 2019 aan ons over te maken **op rekening:**

NL 76 RABO 01638 27 419

ten name van: Stichting Vrienden van de Heimanshof, Heerhugowaard EN wilt daarbij uw volledige adres vermelden, ALLEEN DAN kunnen we u de volgende nieuwsbrief sturen.

tuin, werkplekjes zoeken in de schaduw...

... Aan het werk-draaiboek nog een aantal kleine puntjes toevoegen. Denk alleen al aan de paardenbloemen die best mogen groeien in het middengebied, maar niet overal er om heen in het bos. Dus eruit halen...

... Het schraalgrasland onder handen genomen en dat kun je altijd zien. Ik geniet ervan en de bezoekers hopelijk ook...

... Peter, de bedrijfsleider van de Paasheuvel, kwam nog langs, nog even over de boom praten die is weggehaald, en allemaal dode takken rond de hut weg. Dat zal voor de hut ook schelen. Veiliger geworden...

... Bij de kreek groeit opeens Blauwe Zegge. Prachtig...

... Een nieuwe mierenbaan? Over het pad naar de border en daar de eik in tot op verre hoogte. Eten?

Luizenstal?...

... Dalkruid, eerst niet zoveel, nu niet meer te stuiten. En waar is de

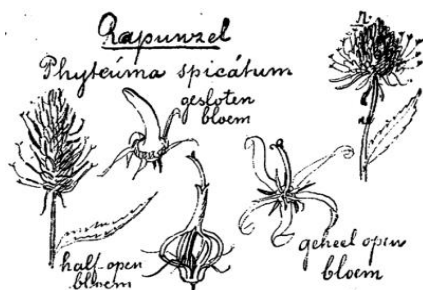
Zevenster daartussen? Eerst lijkt het of je een loep moet meenemen, maar naarmate je verder tuurt zijn er toch wel meer. Maar ze laten zich verdringen. Het is net de maatschappij: wie hard praat lijkt meer te winnen, en oh ja, ook met elkaar praten we over alles. We vragen nog wel eens aan onze (Amerikaanse) April over Trump en dan komt er wat los aan gesprek!...

... 12 en 13 mei. Perenvuur in de Jeneverbes, een paddenstoelachtige schimmel.

Tip van buiten gekregen en die mevrouw kwam ook nog even langs. Peter ging er mee aan de slag, kromde de hoge ladder op en maakte de boom met schrapen en knippen weer aardig in vorm...

... Prachtige paarse Rapunzelbloemen, een plaatje en we gingen deze natuurlijk bewonderen...

... De mieren lopen in 'miljoenen' over het pad in de boswal. Wij waren er deze keer niet zo happig op om daar te werken...

... Oh ja, Peter heeft nog een life-interview over de Heimanshof gehad voor radio Nunspeet...

... 16 en 17 juni. Twee dagen en een klein groepje. En net als altijd harde werkers!...

... Er was alleen die week ervoor iemand geweest die de deur van de Hofhut geforceerd had. Er was gelukkig niets weg - alleen de boel weer even op z'n plaats drukken. Er was trouwens bij de twee campingbedrijven ook ingebroken. Een naar gevoel. Alhoewel - in al de jaren dat we hier zitten is er bijna nooit wat gebeurd...

... Zaterdag 14 juli. Weer zeer warm weer, dus bij elke pauze heerlijk in de schaduw in de kuil gezeten, en dan is het, ondanks het harde werken in de droogstaande beek, net een soort vakantie...

... De voorzitter zei het zo: Het was weer een geweldige heemtuin-werkdag! En wat is er hard gewerkt. Ik ben buitengewoon dankbaar voor jullie geploeter met het modder omhoog gooien in kruiwagens en op de beekoevers.

Nog nooit hebben we zo'n grote afstand beek in één keer uitgediept en van oeverbegroeiing ontdaan; en ook de uitgaande beek van de kleine vijver tot ver voorbij de stuw nog geschoond!

En nog nooit hebben we deze klus met 14 mensen tegelijk, met 'eigen volk', gedaan. Het was heel gezellig zo met z'n allen.

Zondagmorgen hebben Hanna, Peter en Ab de laatste restjes werk aan beek en oevers afgemaakt, zodat het nu helemaal klaar is. En dat komt ook nooit voor dat zo'n grote klus zomaar klaar is...

... Warm weer. De vijvers staan grotendeels droog, de kikkertjes - groenig bruin - zijn nu 3 centimeter groot. Er zit een eend op het eiland met pulletjes. Er zijn zigzaggende mollengangen te zien in de droogstaande beekbodem, en pieren in de modder...

... 18 augustus. Wat een fantastische dag. Lekker gewerkt. Roggeakker geschoond, en leuke oppertjes gemaakt...

... De weide geseisd, gras afgevoerd. Wat stond het gras weer hoog...

... Afrastering in de beek aan beide zijden van de tuin gemaakt, tegen de zwijnen. Hoewel we medelijden met ze hebben met deze droogte, willen we toch niet dat ze in de tuin komen...

... Weer op de hei gewerkt, 'gegraid' noemen we dat, dus eruit geplukt wat er niet thuis hoort; de hei die er trouwens mooi bij staat. Met die hitte is de vele schaduw dus eindelijk eens ergens goed voor.

Net niet verdroogd dus...

... Om half vijf nog even een glaasje, waarna we met z'n allen gingen eten, als beloning voor ons werken, bij Tante Sjaan. Nu ik het schrijf, kan ik zeggen dat het heerlijk was; 8 vegetarisch, 4 vis, 2 vlees...

... Oh ja, in augustus door de droogte blad geharkt. Er zijn een aantal kruiwagens vol blad weggereden!...

... Het werk deze dag werd door Man en Vrouw gedaan, en het maakte deze keer echt niet uit wat, dus Mensenwerk...(discussie tijdens de lunch)

... 15 september. Maaien met de zeis door Cor. Maar helaas, in de middag moest hij stoppen, omdat het mesblad van de zeis oud en op was. April zal het oplossen. Een nieuw blad kopen?..

... Opnieuw in de roggeakker. Ab staat stevig te scheppen. Alles wat er niet in hoort (kweekgraswortels) haalt hij eruit. Klus hoor!..

... Het water in de vijvers is nog steeds niet op niveau. Hoe lang gaat dat nog duren?...

... Peter kijkt regelmatig, als hij er is, hoe de tuin er bij staat. Het staat er mooi bij, ondanks of juist door het mooie weer. De hei heeft uitbundig gebloeid. Het renoveren van een aantal jaren geleden is goed uitpakkt. En Henri heeft de prachtige Wolfsklauw vrij gezet; wat is die dit jaar gegroeid!..

... En dan de bezoekers. Soms mensen die herinneringen van vroeger hebben; soms alleen wat via hun ouders weten, of nieuwkomers - maar het levert altijd leuke gesprekken op.

...13 oktober. Wat alweer een prachtige dag. Tafel en stoelen buiten gezet en met z'n allen, 11 personen, koffie met appelgebak van Annelies. Binnenkort jarig. Even het werk doornemen. We gaan snoeien in 3 groepen. Tjonge, wat is er weer veel takkenspul afgevoerd. En we hadden geluk dat al het takkenwerk werd

afgevoerd door Anton van de camping 'het Veluwsch Karakter'. (Dat is dus de nieuwe campingnaam.) Zij hadden op het terrein een immense berg snoeiafval liggen, en wij mochten ons snoeihout erbij gooien. Dat scheelde ons uren om de boel klein te knippen en in de wal weg te steken! De kleinkinderen kwamen ook nog halve bomen erheen slepen...

...En verder heeft Yvonne de naambordjes weer weg gehaald en schoongemaakt voor het volgende jaar...

... Peter heeft maandag nog paden gemaaid, én het hek dicht gedaan. Had iemand het vergeten dicht te doen? Er waren twee dames heerlijk aan het wandelen geweest in de tuin, met een lange pauze op het bankje bij de vijver. Die misschien?

Grote Wolfsklauw

...Verder grote schoonmaak gehouden ín, buiten en boven de hut en schuur. Het ziet er ook hier weer gelikt uit...

...De materialenschuur werd voorzien van een lamp boven de werkbank. En dus werd er meteen opgeruimd...

...De gasfles is door iemand 'meegenomen'. Peter heeft het bij de Paasheuvel gemeld. En ze hebben nog een nieuwe voor ons. Maar toch...

...De gasfles is door iemand 'meegenomen'. Peter heeft het bij de Paasheuvel gemeld. En ze hebben nog een nieuwe voor ons. Maar toch...

Ellie van Saane vertelt over haar belevenissen als tuinwacht.

Eindelijk gearriveerd. Hondje Dana was weer van de partij. Al sinds 2002! Toen een puppy van een paar

maanden, nu een hoog bejaarde oude dame voor wie een wandelingetje tot aan de hei het maximaal haalbare is geworden, die nu op een bejaarden-dieet is aangewezen.

Maar, voor zover ze niet ligt te pitten is haar humeur uitstekend. Pitten is ook maar het beste wat een ieder kan doen, want we beleven een langdurige hittegolf. Nauwelijks meer water naar beneden gekomen in één stortbui.

Tuinbezoekers slechts mondjesmaat. Met Dana die niet meer stevig op haar poten kan lopen - de dierenarts beschrijft haar als een verzameling anatomie met een jasje eromheen - en die het ook niet altijd meer begrijpt dat "even weg" meer kan zijn dan 60 seconden, was ik dit jaar erg plaatsgebonden geworden. Geen Vierhousterbos dus, en geen avond-wandeling over de hei.

Na dertien dagen was het me eindelijk gegund weer een eekhoortje te zien. Ze zijn toch altijd weer kleiner dan in mijn herinnering.

Ik hoorde ook een keer een indrukwekkend ge-orgel in de top van een boom. Toen ik had gespot wie de maker ervan was leek me dit een exemplaar ter grootte van een krielkip. Weldra was deze exoot echter weer spoorloos; nooit meer iets vernomen van de orgelende krielkip helaas.

Na een letterlijk misselijk makende hitte barstte 's nachts het lang verbeide onweer los, met zelfs enige regen.

Eindelijk weer een dalende temperatuur. Voor de tuin wel onvoldoende soelaas. Wat heerlijk dat in de hut er zo weinig verandert. Feest der herkenning: nog altijd achter de radio het rode mutsje

waarvan ik steeds denk dat het van Cor Kemelink is geweest. (Cor overleed in 2007).

Eén van de 'grijskoppies' uit het chaletdorp bracht me een van de eerste dagen van mijn verblijf hier een doosje aardbeien en een kauwstrip voor Dana. Erg hartelijk. "Dan hoef je niet de straat op", zei ze.

Geen hoornaren dit jaar. Die vond ik vorig jaar echt wel storend met hun hardnekkige pogingen om 's avonds binnen te komen.

Op 08-08 was er plots een chalet-bewoner langs de Hut aan het lopen met een kortharige witte hond en een krulharige zwart-witte hond. Toen ik in de deuropening verscheen zei hij: "Oh, je mag hier niet naar binnen met honden, hè?" Ik kreeg de indruk dat hij ervan uitging dat die bepaling alleen van kracht was als er iemand in de Hut is...

Op 09-08 een langdurige en heftige regen; tot ieders vreugde was de waterstand in de vijvers daarna weer als voorheen. (Maar dat was snel weer over..., bleek later.)

De laatste werkdag van het jaar.

November alweer! Dit jaar voor de laatste keer met z'n allen aan het werk. Bijna iedereen was er:

Peter en Hanna zijn altijd de eersten, doen de kachel aan, zetten koffie en vegen blad weg rond de ingang.

Dan arriveren Ruud en Els om half 10.

Daarna komen Eline-op-de-fiets, Yvonne, Annelies, Ineke, Henri en Martina binnen. Anneke komt deze keer niet. Wat later arriveren April en een gastvriendin Grace, gevolgd door

Cor met veel bomen-snoeiapparaten. Bijpraten met koffie en dan aan het werk. Er staan een paar stevige klussen op het programma. Er moeten twee eiken geknot worden.

En 'eïkehout is eïkehout' zongen we vroeger al. Keihard dus.

Er werden struiken langs singels en paden ingekort. De zon heeft nu eenmaal voorrang in het middengebied van de tuin.

Alle paden werden van blad, eikels en beukendoppen ontdaan. Karrevrachten werden per kruiwagen in de verste hoek van de tuin gekieperd.

Beukenootje

Het strandje werd met een kartelmes gemaaid. Dat gaat het beste.

Uit de beek en leemkuil werd met de hark Mannagras gevist.

Op de hei werd geharkt met het smalle bladharkje - dat maakt het gevecht met de hei minder moeilijk. Daarna is de bloesem uit de hei geknipt en op kale plekken uitgestrooid als heidezaad.

En dan die akker. Een maand geleden is er winterrogge gezaaid. En omdat het zo droog was, was de akker toen met gieters water begoten. Peter vertelde dat een week later de rogge opkwam overal waar de gieter langs was geweest. De rest van het roggeveld bleef leeg. Totdat de regen kwam. En nu staat alle rogge gelijkmatig 10 cm boven de grond.

De droge beek